

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

23.

KURJER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 19-го Марта — 1837 — Wilno. Piątek. 19-go Marca.

ВНУТРЕННЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 8-го Марта.

Высочайшій Рескриптъ,

Данный на имя Господина Оренбургскаго Военнаго Губернатора и Командира Отдѣльнаго Оренбургскаго Корпуса, Генераль-Адъютанта *Перовскаго*.

Василій Алексѣевичъ! Военный Министръ довелъ до свѣдѣнія Моего донесеніе ваше объ экспедиціи, предпринятой по вашему распоряженію противъ Туркменъ и Адаевцевъ, обитающихъ на восточномъ берегу Каспійскаго моря, близъ Мангислака, для наказанія ихъ за разбои и грабежи, произведенные ими, въ теченіе миновавшаго года, на водахъ Каспійскихъ и даже въ самыхъ устьяхъ Волги и Урала. Съ особеннымъ удовольствіемъ усмотрѣлъ Я изъ сего донесенія блистательный успѣхъ сего предпріятія, долженствующаго послужить къ обезпеченію безопасности промышленниковъ нашихъ на водахъ Каспійскихъ, и торговыхъ предпріятій во внутренность степи, и Мнѣ особенно пріятно изъявлять вамъ полную Мою признательность за сей новый опытъ неуспѣшной попечительности вашей о сохраненіи пользы и выгодъ внутреннаго вамъ края, какъ равно и за совершенство и твердость мѣръ, на сей конецъ вами принимаемыхъ.

Пребываемъ на всегда вамъ благосклонны.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою подписано:

С. Петербургъ.
1-го Марта 1837 г.

НИКОЛАЙ.

— Вице-Президенту бывшаго Московскаго Отдѣленія С. Петербургской Медикохирургической Академіи, Дѣйствительному Статскому Совѣтнику, Доктору Медицины и Хирургіи *Фишеру*, Всемилостивѣйше повелѣно быть Президентомъ Московской Медикохирургической Академіи.

— До свѣдѣнія Г. Министра Финансовъ дошло, что будто бы некоторыми лицами, производящими торговлю и имѣющими право обязываться векселями, употребляютъ, вмѣсто векселей, просто бланки, т. е. на обыкновенной вексельной бумагѣ по суммѣ долга, векселедатель дѣлаетъ свою подпись, и что такой бланкъ, въ некоторыхъ только неизбѣжныхъ случаяхъ, обращается въ настоящій вексель, написанный самимъ заимодавцемъ, а до того, оставаясь бланкомъ, замѣняетъ векселедателью нѣсколько векселей, и не для одного лица, а для многихъ, притомъ на неограниченное время. Въ предупрежденіе, чтобы дѣйствительно не вкралось такое зло, могущее нанести казнѣ весьма значительный ущербъ въ доходѣ за вексельную бумагу, онъ, Г. Министръ Финансовъ, изъявляя мнѣніе свое, представилъ оное на благоусмотрѣніе Правительствующаго Сената. — Признавая, согласно съ мнѣніемъ Г. Министра Финансовъ, что объясняемая имъ выдача лицами, обязывающимися векселями, вмѣсто векселей, просто бланковъ на обыкновенной вексельной бумагѣ, можетъ наносить значительный ущербъ казенному интересу, Правительствующій Сенатъ положилъ: въ отклоненіе этого на будущее время, строжайше подтвердить повсемѣ-

WIAOMOŚCI KRAJOWE.

Санкт-Петербург, dnia 12-go Marca.

NAJWYŻSZY RESKRYPT.

Do P. Wojennego Orenburskiego Gubernatora i Dowódcy Oddzielnego Orenburskiego Korpusu, Jenerał-Adjutanta *Perowskiego*.

Bazyli Alexiejewiczu! Minister Woyny złożył Mi doniesienie wasze o wyprawie, przedsięwziętej z waszego rozporządzenia przeciwko Turkmenom i Adajewcom, mieszkającym na wschodnim brzegu Kaspijskiego morza, w pobliżu Mangiszłaka, w celu ukarania ich za rozboje i rabunki, popełnione w ciągu roku przeszłego, na wodach Kaspijskich i w samych uściachъ Волги i Uralu. Ze szczególnemъ задowoleniemъ przekonałem się z tego doniesienia, o świetnymъ skutku tey wyprawy, która posłuży do zabezpieczenia naszychъ rybaków na Kaspijskimъ morzu i przedsięwzięć handlowychъ, posuwanychъ w głąbъ степów, i nader Mi jestъ przyjemnie wynurzyć wamъ zupełną Moją wdzięczność za ten nowy dowódъ niezamordowanej gorliwości waszej o dobro i pożytekъ powierzzonego wamъ kraju, tudzież za doskonałość i dzielność środkówъ, tymъ końcemъ przezъ wasъ przedsiębranychъ.

Zostaję ku wamъ nazawsze przychylnymъ.

Na autentyku Własną Jego Cesarskiej Mości ręką podpisano:

St. Petersburg.
1-go Marca 1837 roku.

НИКОЛАЙ.

— Vice-Prezydentowi byłego Moskiewskiego Oddziału St. Petersburgskiej Medyko-Chirurgicznej Akademii, Rzeczywistemu Radzcy Stanu, Doktorowi Medycyny i Chirurgii *Fischerowi*, Najłaskawiej rozkazano byđъ Президентемъ Moskiewskiej Medyko-Chirurgicznej Akademii.

— Doszło do wiadomości P. Ministra Skarbu, iż jakoby niektóre osoby, prowadzące handel i mające prawo zobowiązania się wezlami, używają prosto zamiastъ wezlówъ blankiety, to jest: na zwyczajnymъ wezlowymъ papierze podługъ summy długi, podpisującъ dawca wezlu, i że taki blankietъ wъ pewnychъ tylko koniecznychъ zdarzeniachъ, zamieniony bywa na wexelъ rzeczywisty, przezъ samego wierzyciela napisany; do tego zaś czasu pozostającъ przy blankiecie, wydaje wexłodawcy kilka wezlówъ, i nie dla jednej osoby, ale dla wielu, a przytémъ на czasъ nieograniczony. Dla zapobieżenia, ażeby rzeczywiscie nie wkradło się takie zło, mogące czynić skarbowi bardzo znaczny uszczerbekъ wъ dochodzie za papierъ wexlowy, tenże P. Minister Skarbu, wyrażającъ swoje opinie, przedstawiłъ ją do uwagi Rządzącego Senatowi. — Uznającъ zgodnie zъ opinią P. Ministra Skarbu, że opisane przezeńъ wydawanie przezъ osoby, wezlami zobowiązującъ się, zamiastъ wezlówъ, prosto blankietówъ на zwyczajnymъ wezlowymъ papierze, może czynić znaczny uszczerbekъ interessowi skarbu, Rządzący Senatъ postanowił: dla uchylenia tego на czasъ przyszły, zalecić najszybciej wszędzie zachowywanie, iżby, takъ wъ napisaniu, jako i wъ przelewaniu przezъ osoby stanu handlowego wezlówъ, wypełniane były ustanowione wъ tey rzeczy

ство о наблюдении, чтобы, какъ въ написаніи, такъ и передать лицами торговаго сословія векселей, исполнялись въ точности постановленные на сей предметъ въ законахъ правила; если же и засимъ усмотрѣно будетъ употребленіе вмѣсто векселей однихъ только на вексельной бумагѣ бланковъ, то обличенныхъ въ томъ подвергать ответственности по законамъ. (Оп. Пр. С. 24 Февраля 1837 г.) (С. П.)

— Государственный Совѣтъ, въ Департаментѣ Законовъ и въ Общемъ Собраніи, разсмотрѣвъ переданное по Высочайшему повелѣнію изъ Комитета Министровъ представленіе Министра Народнаго Просвѣщенія по вопросу о чинопроизводствѣ Медиковъ, поступающихъ на службу въ постороннія должности, *мнѣніемъ положилъ* постановить по сему предмету слѣдующія правила: 1.) Медицинскіе, Фармацевтическіе и Ветеринарные чины, каковыя суть: Докторы Медицины и Хирургіи, Докторы Медицины, Медикохирурги, Лекари, Аптекари и Ветеринарные врачи всѣхъ трехъ Отдѣленій, вступившіе по какому бы то ни было вѣдомству въ должность, не требующую тѣхъ познаній, по которымъ присвоена имъ ученая ихъ степень, если чинъ, сей степени соответствующій, во время службы ихъ по врачебной части не былъ еще имъ объявленъ, лишаются всѣхъ преимуществъ, съ сею степенью соединенныхъ, и принимаются въ общую Гражданскую службу по постановленіямъ того вѣдомства, въ которое они вступили, какъ Студенты Университета, никакой ученой степени неимѣющіе. Если же они оставляютъ часть свою и перейдутъ къ другимъ служебнымъ занятіямъ по объявленіи уже имъ чина, ученой ихъ степени присвоеннаго: то они принимаются симъ самымъ чиномъ, со старшинствомъ со времени утвержденія въ ономъ. Дальнѣйшее производство сего рода лицъ опредѣляется общими, по гражданской службѣ существующими правилами. 2.) Низшіе врачебныя чины, каковыя суть: Подлекари, Провизоры, Гезелі, Ветеринарные помощники и Ветеринарные воспитанники 2-го разряда, оставившіе званіе свое, не пріобрѣтѣ еще класса чина, принимаются въ Гражданскую службу какъ канцелярскіе служители, соответственно своему происхожденію, а если чинъ имъ уже объявленъ, то они принимаются симъ самымъ чиномъ; къ дальнѣйшему же производству, во всякомъ случаѣ, удостоиваются какъ чиновники 3-го разряда, т. е. неимѣющіе аттестатовъ никакихъ учебныхъ заведеній. На подлинномъ собственною Его Императорскаго Величества рукою написано: „*Быть по сему.*“ Въ С. Петербургѣ. 21 Января 1837 года. (Опуб. Правитель. Сенатомъ 15 Февраля 1837 года.) (С. В.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

А В С Т Р І Я.

Вѣна, 8-го Марта.

Нѣсколько дней носится здѣсь слухъ, что Принцъ *Албрехтъ*, старшій сынъ Эрца-Герцога *Карла*, сочетается бракомъ съ сестрою Неаполитанскаго Короля.

— Правительство намѣрено сократить срокъ военной службы вмѣсто 14 на 10 лѣтъ.

— Извѣстіе о кончинѣ начальника разбойнической шайки, *Собрій*, неподтверждается; оно произошло отъ того, что одинъ изъ его товарищей, когда брали его въ полночь, лишилъ себя жизни выстрѣломъ изъ пистолета, но такъ какъ на немъ было тонкое платье и тонкое бѣлье, то съ начала думали, что это былъ самъ *Собрій*.

— Принцъ *Ваза* отвергъ публично мнѣніе, что покойный Король *Густавъ IV* получалъ пансіонъ изъ Швеціи. Въ нѣкоторыхъ Историческихъ сочиненіяхъ неосновательно думали, что Шведскіе Штаты назначили ему въ годъ 60,000 талер.

— Аптекарь въ Мельсѣ, Францъ Ксаверій *Линде*, избралъ масло на дерево, которое предохраняетъ его отъ гнилости, поврежденія и отъ червей, преимущественно же отъ огня. Опытами доказано, что покрытыя этимъ составомъ двери, окна, лѣстницы, балки, кровли и стропилы, вовсе не зажигались, а при сильнѣйшемъ пламени противились ему весьма долго, а потому, въ случаѣ когда замедлять явиться пожарные, дѣйствія этого состава весьма благотельны. Правительство дало Г. *Линде* пятилѣтнюю привилегію на это изобрѣтеніе. (С. С.)

Ф Р А Н Ц І Я.

Парижъ, 10-го Марта.

Нѣсколько тому дней, распространился въ столицѣ слухъ, что Герцогъ *Орлеанскій* приметъ команду надъ національною Парижскою гвардіею, вмѣсто Маршала *Лобо*.

— *Mémorial des Pyrenées*, по случаю возобновленнаго недавно запрещенія перевозки продовольствія чрезъ Пиренейскую границу, выражается такимъ

въ правахъ правдѣ; jeżeli zaś i potem zostanie dostrzeżone używanie zamiast wexłów samych tylko na wexlowym papierze blankietów, tedy wykraczający przeciw temu postanowieniu, ulegać mają odpowiedzialności podług praw. (Op. p. Rz. S. 24 Lut. 1837 roku.) (P. P.)

— Rada Państwa, na Departamencie Praw i na Powsechném Zebraniu, po roztrząśnieniu przesłanego z Komitetu PP. Ministrów, za NAYWYŻSZYM rozkazem przedstawienia Ministra Narodowego Oświecenia w przedmiocie wątpliwości o rangach Medyków, wchodzących do służby i zajmujących posady obce swemu stanowi, *przez opinią zamierzyła*: postanowić w tym przedmiocie prawidła następuje: 1) Urzędnicy Medycyjni, Farmaceutyczni i Weterynaryjni, jako to: Doktorowie Medycyny i Chirurgii, Doktorowie Medycyny, Medyko-Chirurgowie, Lekarze, Aptekarze i Weterynarze wszystkich trzech Oddziałów, którzy w jakiej kolwiek wiedzy zajęli posady, nie wymagające nauki, za jaką dany im był stopień uczony, jeżeli ranga temu stopniowi odpowiednia, podczas ich służby w wydziale lekarskim, nie była im jeszcze objawiona, tracą wszelkie prerogatywy z tym stopniem połączone i przyymują się do ogólnej służby cywilnej, podług ustaw tego wydziału, do którego wchodzi, jako studenci uniwersyteccy, żadnego uczonego stopnia nie mający. Jeśli zaś stan swój opuszczają i do innych służbowych obowiązków przejdą już po objawieniu im rangi, uczonemu ich stopniowi właściwej, wtedy przyymowani bydl mają w takiejże randze ze starszeństwem, od czasu zatwierdzenia w tej randze. Dalsze podnoszenie tego stanu urzędników następuje podług ogólnych co do służby cywilnej istnjących prawideł. 2) Niżsi Medycyjni urzędnicy, jakoto: Podlekarze, Prowizorowie, Gezele, Pomocnicy i uczniowie Weterynaryjni 2-go rzędu, którzy stan swój opuścili, nie otrzymawszy jeszcze rangi klassycznej, przyymowani bydl mają do służby cywilnej, jako kancelaryjni służący, stosownie do swego pochodzenia; jeżeli zaś ranga była im objawiona, tedy przyymują się w teyże randze; do dalszego zaś podnoszenia w wszelkim razie uważają się jako urzędnicy 3-go rzędu, to jest: jako nie mający attestatów od żadnych uczonych zakładów. Na autentyku Własną Jego Cesarskiej Mości ręką napisano: „*Ma być podług tego.*“ W St. Petersburgu 21 Stycznia 1837 roku. (Opublikowano przez Rz. Senat 15 Lutego 1837 roku.) (G. S.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

A U S T R Y A.

Wiedeń, dnia 8 Marca.

Od dni kilku obiega tu pogłoska, że Xiążę *Albrecht*, najstarszy syn Arcy-Xięcia *Karola*, zaślubi siostrę Króla Neapolitańskiego.

— Zamiarem jest Rządu zmniejszyć lata służby wojskowej z 14 na 10 lat.

— Wiadomość o śmierci przywódcy bandy łotrowskiej *Sobrego*, nie potwierdza się; poszła ona ztąd, że jeden z towarzyszy jego, w chwili ujęcia, odebrał sobie życie wystrzałem z pistoletu, a że był ubrany w cienką odzież i cienką bieliznę, rozumiano z początku, że to jest sam *Sobry*.

— Xiążę *Waza* zaprzeczył publicznie, że jakoby zmarły Król *Gustaw IV*, pobierał pensyę ze Szwecyi. Mylnie było twierdzenie w niektórych pismach historycznych, że Stany Szwedzkie wyznaczyły mu rocznie 60,000 talarow.

— Aptekarz w Mels, Franciszek Xawery *Linde*, wynalazł pokost zabezpieczający, drzewo od zgnilizny, próchnienia i od robaków, a nadewszystko przeciwko skutkom ognia. Z czynionych doświadczeń przekonano się, że obciążone tym pokostem drzwi, okna, schody, belki, dachy i wiązania dachowe, nie zapalały się wcale, a przy gwałtowniejszych płomieniach, opierały się im nadzwyczaj długo, przez co w opóźnionym np. ratunku przy pożarach, wielkie wyniki dobrodzieystwo. Rząd dał Panu *Linde* pięcioletni przywilej na ten wynalazek. (G. C.)

F R A N C Y A.

Paryż, dnia 10-go Marca.

Kilka dni temu rozeszła się po stolicy wiadomość, że Xiążę *Orleans* obemie dowództwo gwardyi narodowej paryzkiej, na miejscu Marszałka *Lobau*.

— *Mémorial des Pyrenées* w następujący sposób wyraża się z powodu ponowionego nie dawno zakazu przewożenia żywności przez Pirenejską granicę: „Wiemy

образомъ: „Мы знаемъ отъ самыхъ вѣрныхъ людей, что Карлистское войско снабжено пищею къ наступающей уборкѣ, во всякомъ же случаѣ, кто нибудь доставитъ имъ то, что намъ запрещено доставлять. Доказано, что нѣсколько дней предъ симъ корабль подъ Американскимъ флагомъ, доставилъ Карлистамъ запасъ табаку, и что тотъ же самый корабль отплылъ съ порученіемъ доставить соль. Основательныя причины заставляютъ думать, что это былъ Англійскій корабль; и такъ ежели Англичане доставляютъ Карлистамъ табакъ и соль, почему же въ случаѣ надобности не доставятъ имъ всякихъ съѣстныхъ припасовъ?“ — Въ Палатѣ Депутатовъ Г. Дугабѣ жаловался на это запрещеніе, приносящее Карлистамъ мало потери, и которое дѣлаетъ большій вредъ для торговли жителей въ пограничныхъ департаментахъ. Въ такомъ же смыслѣ изъяснялся Г. Могензъ.

— Г. Беніаминъ *Delessert*, почетный членъ Французской Академіи, получилъ недавно отъ своихъ корреспондентовъ изъ Буэнос-Айреса письмо отъ Г. *Bonplana*, о которомъ въ теченіе многихъ лѣтъ не было никакого извѣстія; это письмо писано отъ 14-го ч. Іюля прош. г. изъ Санъ-Боргія надъ рѣкою Урагуи, въ Бразилійской провинціи Рио-Гранде. Г. *Bonplanz* занимался безпрестанно своими учеными трудами; онъ приучился тамъ, какъ говорить, жить въ допотопныхъ лѣсахъ, надъ берегами большихъ ручьевъ, гдѣ постоянно былъ здоровъ, и былъ уже намѣренъ послать свои коллекціи въ Буэнос-Айресъ, для пересылки оттуда въ Парижъ. (G. C.)

11-го Марта.

Тайный Совѣтникъ Посольства *Эртлингъ*, вчера въ приватной аудіенціи, поднесъ Королю, свою новую вѣрующую грамоту, какъ Резидентъ Министръ, Его Кор. Высочества нынѣ владѣтельнаго Герцога *Мекленбургъ-Шверинскаго*.

— Министерскіе журналы подтверждаютъ извѣстіе о предстоящемъ путешествіи Королевскихъ сыновей въ Англію.

— Во вчерашнемъ засѣданіи Палаты Депутатовъ, въ которомъ участвовали все Министры кромѣ Г-на *Гаспарена*, Г. *Лапланъ* представилъ рапортъ комиссіи о проектѣ закона относительно приданаго для Белгійской Королевы. Послѣ бесполезныхъ прѣвій, продолжавшихся болѣе часа, приступлено напоследокъ къ обыкновенному порядку.

— Удалившіеся изъ Парижа члены Палаты Перовъ получили приглашеніе, прѣзжать въ столицу для участвованія въ производствѣ процесса по дѣлу *Менье*.

— *Gazette de France* содержитъ протестъ Парижскаго Архіепископа, противу предложеннаго закона Палатѣ, который опредѣляетъ, что площадь, гдѣ прежде стоялъ Архіепископскій дворецъ, должна отойти къ городу Парижу, и тамъ будетъ устроена публичная прогулка. Архіепископскій капитулъ въ столицѣ присоединился къ сему протесту.

— Г. *Прадтъ*, который хотя имѣетъ 75 лѣтъ, впрочемъ былъ здоровъ, третьяго дня внезапно пораженъ былъ апоплексическимъ ударомъ. Весь правый бокъ поврежденъ, и лекаря не надѣются чтобы онъ остался живъ.

— Г. *Дюмонъ д'Юрвилъ* по порученію Правительства съ новою экспедиціею совершить путешествіе кругомъ свѣта.

12-го Марта.

Вчера принималъ Король Г-на *Дюпеня* старшаго, Г-на *Карла Дюпеня* и Барона *Мортъе*, и потомъ занимался съ Министромъ Народнаго Просвѣщенія и Графомъ *Монталиве*.

— Газета *Quotidienne* вчера на почтѣ и въ редакціи задержана по причинѣ статьи о протестѣ *Офицеровъ 62 полка*.

— Жур. *Paix* сообщаетъ: „Письма изъ Байонны увѣдомляютъ, что Генераль *Эвансъ*, утомленный бездѣйствіемъ *Эспартеры*, рѣшился поступать самовольно, и немедленно начать свои дѣйствія.“

— *Phare* пишетъ изъ *Портъ-Вандра*, что путешественники прибывшіе изъ *Барселлоны*, рассказывали, будто въ семь городъ опять опасались республиканскаго движенія, и что посему Италіянскіе политическіе выходцы, заключены въ цитадели.

— Сегодня по полудни получена телеграфическая депеша изъ Байонны отъ сегодняшняго числа, которая завтра напечатана будетъ въ *Мониторѣ*. Она слѣдующаго содержанія: „10-го ч. утромъ Генераль *Эвансъ* выступилъ противу неприятеля, кажется, что онъ хочетъ прорѣзать средину его, и стать между *Астиггарраго* и *Оярсуномъ*. 10-го ч. вечеромъ перестрѣлка все еще продолжалась и на границѣ полагали, что Англійская колонна вступила уже въ *Астиггаррага*. О *Эспартерѣ* и *Саарсфилдѣ* ничего не говорили.“

z najlepszego źródła, że armia karolistowska jest zaopatrzona w żywność do następnego żniwa, w każdym zaś razie, będzie kto inny dostarczał tego, co nam dostarczać zabroniono. Dowiedziona jest rzeczą, że przed kilką dniami okręt pod banderą amerykańską dostawił Karolistom zapas tytoniu, i że tenże sam okręt odплылъ z poleceniem przywiezienia soli. Są także mocne do wierzenia powody, że to był okręt angielski; jeżeli więc Anglicy dostarczają Karolistom tytoniu i soli, czyliż w razie potrzeby, nie dostawią im wszelkich artykułów żywności?“ — W Izbie Deputowanych użył się mocno P. *Dugabé* na ten zakaz, przynoszący Karolistom małą szkodę, a zadający wielki cios handlowi mieszkańców w departamentach pogranicznych. W podobnejże myśli wyrażał się P. *Mauguin*.

— P. Benjamin *Delessert*, Członek honorowy Akademii Francuzkiej, otrzymał nie dawno przez swoich korespondentów z Buenos-Ayres list od Pana *Bompland*, o którym od lat kilku nie miano żadnej wiadomości; list ten jest datowany d. 14 Lipca z. r. z San Borgia nad rzeką Uruguay, w Brazylijskiej prowincji Rio-Grande. Pan *Bompland* zajmował się ciągle swemi pracami naukowemi; przyzwyczaił się on tam, jak powiada, żyć w przedpotopowych lasach, nad brzegami wielkich strumieni, gdzie stale używał dobrego zdrowia i był już blizkim posłania swoich zbiorów do Buenos-Ayres, aby ztamtąd dostały się do Paryża. (G. C.)

Dnia 11.

Radzca Tajny poselstwa *von Oerthling*, wczora na prywatnej audyencji złożył Królowi nowy swój list wierzytelny, jako Minister-Rezydent Panującego teraz Wielkiego Xięcia *Meklenburg-Szweryńskiego*.

— Dzienniki ministryalne potwierdzają wiadomość o mającej nastąpić podróży synów Królewskich do Anglii.

— Na wczoraszém posiedzeniu Izby Deputowanych, na którym znajdowali się wszyscy Ministrowie, oprócz P. *Gasparin*, wniósł natychmiast P. *Laplagne* rapport kommisji o projekcie do prawa względem wiana dla Królowey Belgów. Po bezskutecznych w tey rzeczy rozprawach, trwających więcey godziny, naostatek przystąpiono do porządku dziennego.

— Nieobecni w Paryżu Członkowie Izby Parów otrzymali wezwania znajdowania się w stolicy, dla mienia udziału w śledztwie processu *Meuniego*.

— *Gazette de France* zawiera protestacyą Arcybiskupa Paryzkiego przeciwko wniesionemu na Izbę prawa, które stanowi, że plac, gdzie stał dawniey pałac Arcybiskupi, ma być ustąpiony miastu Paryżowowi, na zrobienie publiczney przechadzki. Kapituła Arcybiskupia przyłączyła się do tey protestacyi.

— X. *Pradt*, który, chociaż mając lat 75 wieku, cieszył się jednak bardzo dobrém zdrowiem, wczora nagle dotknięty został paralizem. Cała prawa strona jest sparaliżowaną, a lekarze mało pokładają nadziei w utrzymaniu go przy życiu.

— P. *Dumont d'Urville* z polecenia Rządu na czele nowej wyprawy, przedsięwzięmie podróż naokoło świata.

Dnia 12.

Wczora przyjmował Król P. *Dupin*, starszego, P. *Karola Dupin* i Barona *Mortier*, a potem pracował z Ministrem oświecenia publicznego i Hrabią *Montalivet*.

— *Quotidienne* wczora na poczoie i w ekspedycyi została skonfiskowana, z przyczyny artykułu o protestacyi oficerów 62-go półku.

— W *Paix* czytamy: „Listy z Bayonny donoszą, że Jenerał *Evans* sprzykrzywszy nieczynność *Espartery*, umyślił oddzielnie postępować i niezwłocznie rozpocząć swe działania.“

— *Phare* donosi z *Port-Vendres*, że podróżni, przybywający z *Barcellony* opowiadali, że w tém mieście znowu się lekano republikańskich poruszeń, i że dla tego włoscy wychodnie polityczni, osadzeni zostali w więzieniu cydadelli.

— Dzisiaj po południu otrzymano tu depeszę telegraficzną z Bayonny, daty dnia dzisiejszego, która się jutro ukaże w *Monitorze*. Jest ona następującego brzmienia: „Dnia 10 rano, Jenerał *Evans* uczynił poruszenie przeciwko nieprzyjacielowi; zdaje się, iż chce przerznąć jego szrodek i stanąć między *Astigarra* a *Oyarzun*. Dnia 10 wieczorem ogień trwał jeszcze ciągle, a na granicach rozumiano, że kolumna Angielska wtargnęła już do *Astigarra*. O *Esparterze* i *Saarsfield* nie było żadney mowy.“

14-го Марта.

Вчера предсѣдательствовалъ Король въ Министерскомъ Совѣтѣ, и занимался потомъ съ Графомъ *Монталиве*.

— Одинъ Министерскій журналъ содержитъ слѣдующее: „Если можно вѣрить донесеніямъ, въ истинѣ коихъ мы не имѣемъ причины сомнѣваться, то Правительство строго наблюдаетъ за поведеніемъ нѣкоторыхъ особъ, которые со времени Июльской революціи, обнаружили пагубное вліяніе на междоусобищную войну. Эти люди со времени смерти *Карла X* и совершенно особеннымъ образомъ въ нынѣшнее время стараются опять оживить погасшій фанатизмъ народа, который отъ него столько претерпѣлъ бѣдствій.“ — *Courrier français* въ семь извѣстій Министерскаго журнала, не замѣчаетъ ничего болѣе какъ уловку, чтобы склонить Палату къ отпущенію суммы на тайные расходы.

— *Г. Прадт*, прежній Архіепископъ Мехельскаій, сегодня по утру скончался.

— Пишутъ изъ Тулона отъ 9-го ч.: „Пароходъ изъ Алжира еще не прибылъ, однако другимъ путемъ получено извѣстіе, что переговоры съ *Абдель-Кадеромъ* на счетъ мирнаго договора, прерваны. Вооруженія для экспедиціи въ Константинополь производятся съ большою дѣятельностію. Пароходъ *Castor* отплылъ въ Марсель для взятія тамъ Генераловъ *Дамремонъ* и *Перрего*. Генераль *Бюжо* вѣроятно приплыветъ сюда.“

— Сегодняшній *Мониторъ* содержитъ (вчера сообщенную) телеграфическую депешу изъ Байонны отъ 12-го ч., и кромѣ сего еще слѣдующую депешу изъ Бордо тогожъ числа: „Третьяго дня (10 ч.), въ 10 часовъ утра, Генераль *Эвансъ* завладѣлъ возвышенностями Гальцао, между Астигаррагою и Толозою. Онъ соорудилъ батарею, когда вытѣснилъ непріятеля изъ его первой позиціи. *Сарсфильдъ* третьяго дня утромъ также двинулся впередъ. На счетъ *Эспартеръ* на границахъ ничего не знавали.“

— На сегодняшней биржѣ, въ слѣдствіе опубликованныхъ телеграфическихъ депешей, Испанскія ассигнаціи возвысились на 28½ по послѣ биржи опять понизились на 27½, ¾, ибо распространился слухъ, что *Эспартеро* подалъ въ отставку. (A.P.S.Z.)

Великобританія и Ирландія.

Лондонъ, 11-го Марта.

Въ Середу Король имѣлъ приемъ въ Сень-Джемскомъ Дворцѣ, при которомъ Его Величеству поднесены многіе адреса и прошенія въ пользу Ирландской Муниципальной реформы, объ удовлетворительномъ окончаніи дѣла о тамошней десятинѣ, въ пользу и противъ новаго Англійскаго закона о бѣдныхъ, объ удержаніи церковной дани, и о ненарушимости господствующей церкви.

— Между студентами Шотландскихъ Университетовъ, кажется все болѣе и болѣе распространяется консервативный образъ мыслей. Какъ недавно Сиръ Робертъ *Шилъ* избранъ Лордомъ Ректоромъ Глазговскаго Университета, такъ теперь Лордъ *Линдеуретъ* въ ту же должность поступилъ въ Эбердинъ и одержалъ верхъ надъ двумя кандидатами партіи Вигговъ, Докторомъ *Аберкромбье*, прежнимъ Ректоромъ и Сиромъ *Давидомъ Брейстеромъ*.

— Жители Шотландскаго острова Штейе при недостаткѣ отопленія, при постоянныхъ буряхъ съ снѣгомъ и морозахъ находится въ бѣдственномъ состояніи и не имѣютъ никакого продовольствія, чему не было примѣра въ Британской исторіи. Такъ какъ у нихъ запасъ турфа отъ дурной погоды совершенно истребленъ, то они принуждены свои бѣдныя хижины изъ турфа употребить на отопленіе. Они бросаютъ жребій, чей домъ прежде жечь и также назначаютъ по жребію, кому принять къ себѣ семейство лишившейся хижины. И такъ, удаленные отъ всего остальнаго міра, они сидятъ при бѣдномъ, едва поддерживаемомъ огнѣ, и вмѣсто прежняго изобилія для поддержанія своей жизни, довольствуются только горстью овсяной муки и нѣсколькими картофлями.

— До сихъ поръ все еще отправляютъ въ значительномъ количествѣ оружіе и аммуницію къ сѣвернымъ берегамъ Испаніи. Теперь пароходъ *Messenger* отправляютъ туда съ 10,000 ружьевъ. Также стационный гарнизонъ въ Пассажѣ морской Британскій баталіонъ безпрестанно пополняютъ нижними чинами и офицерами.

— Блокировка гавани Новой Гранады Британскими военными кораблями, подтверждается. Думаютъ, что Колумбійцы прежде нежели выдадутъ Консула и требуемое удовлетвореніе, постараются отразить силу силою.

— Такъ какъ теперь ткачи шелка терпятъ нужду, то Королева заказала для себя двѣнадцать шелко-

Дня 14.

Wczora rano Król przewodniczył na Radzie Ministrów i pracował potem z Hrabią *Montalivet*.

— Jeden z dzienników ministeryalnych zawiera, co następuje: „Jeśli możemy wierzyć doniesieniom, o prawdziwości których wątpić nie mamy przyczyny, Rząd musi mieć ścisłą baczość na poruszenia niektórych osób, które od rewolucyi Lipcowey nieszczęsnym wpływem wywarły na wojnę domową. Osoby te, od śmierci *Karola X*, szczególniejszym sposobem usiłują w tym momencie ożywić zgasty fanatyzm Indu, który przezeń tak wiele ponosił nieszczęścia.“ — *Courrier français* w tém wyrażeniu dziennika ministeryalnego postrzeżga, tylko fortel, ażeby spowodować Izbę do przyzwolenia summy na tajne wydatki.

— *X. Pradt*, dawniejszy Arcybiskup Mechliński, umarł dzisiaj rano.

— Donoszą z Tulonu pod d. 9: „Statek parowy z Algieru jeszcze nie przybył, inną jednak drogą dowiadujemy się, że układy z *Abdel-Kaderem* względem traktatu pokoju, przerwane. Uzbrojenia do wyprawy Konstantyńskiej odbywają się z wielką czynnością. Statek parowy *Castor* odpłynął do Marsylii dla zabrania tam Jenerałów *Damremont* i *Perregaux*. Jenerał *Bugeaud* zapewne tu przyptynie.“

— Dzisiejszy *Monitor* zawiera (wczora udzieloną) depeszę telegraficzną z Bayonny pod d. 12, i oprócz tego jeszcze następującą depeszę z Bordeaux tegoż dnia: „Zawczora (d. 10) o godzinie 10 rano, Jenerał *Evans* zajął wzgórze Galzao, między Astigarraga a Tolozą. Urządził on baterią, gdy nieprzyjaciel został wypędzony z pierwszej swej pozycyi. *Saarsfield* zawczora rano również uczynił poruszenie na przód. O *Esparterze* na granicach nic jeszcze nie wiadano.“

— Na dzisiejszej giełdzie, skutkiem ogłoszonych przez Rząd depeszy telegraficznych, papiery hiszpańskie podniosły się na 28½, lecz po giełdzie znowu spadły na 27½, ¾, gdyż rozbiegła się pogłoska, że *Espartero* podał się do uwolnienia. (A.P.S.Z.)

БРИТАНІЯ ВІЕЛКА І ІРЛАНДІЯ.

Лондонъ, дня 11-го Марца.

We środę Król dawał pokoje w pałacu St. James, na których podane były J. Kr. Mości, adressa i petycyje na rzecz Irlandzkiej reformy municypalney i zaspakajającego ukończenia sprawy o dziesięcinach, za i przeciwko nowego prawa Angielskiego o ubogich, za utrzymaniem podatków kościelnych i o nietykalności panującego kościoła.

— Pomiedzy studentami Szkockich Uniwersytetów, zdaje się, iż coraz więcey rozszerza się konserwatystowski sposób myślenia. Jak przed niedawnym czasem Sir *R. Peel* obrany został na Lorda Rektora Glasgowskiego Uniwersytetu, tak teraz Lord *Lyndhurst* został obrany na tę godność w Aberdeen i odniósł zwycięstwo nad dwoma kandydatami partyi Whigów, Dr *Abercrombie*, dotychczasowym Rektorem i Sir *Dawidem Brewster*.

— Mieszkańcy wyspy Szkockiej *Stye*, przez całkowity niedostatek opału przy ciągłych zawiejach i mrozie, znajdują się w stanie nędzy i w takim są niedostatku wszystkich potrzeb, jakiego niema przykładowo w Historyi narodu Angielskiego. Ponieważ zapasy torfu przez złą pogodę całkiem są zniszczone, mieszkańcy więc są w konieczności nędzne swe torfowe chałupy obracać na opał. Losują oni, który dom pierwicy ma bydź spalony, i również rzucają losy, kto z nich ma przyjąć familią pozbawioną mieszkania. Tak siedzą oni oddzieleni od reszty świata przy zaledwo utrzymanym ogniu, i zamiast obfitego pokarmu, kontentują się trochę mąki owsianej i kilką kartoflami.

— Nie przestają ztąd posyłać ciągle znaczney ilości broni i ammuicyi ku brzegom północnym Hiszpanii. Teraz wysłano tam parochod *Messenger* z 10,000 karabinów. Takoz stojący w Passażu na załodze batalion angielskich morskich żołnierzy, otrzymuje ciągle posiłki w ludziach i oficerach.

— Blokada portu Nowey Granady przez wojenne okręty angielskie potwierdza się. Rozumieją, że Kolumbiyczkowie pierwicy, aniżeli uwolnią Konsula i zadość uczynią żądanemu wynagrodzeniu, będą się starali się odeprzec siłą.

— Ponieważ w tym momencie, wielka panuje nędza pomiedzy tkaczami wyrobów jedwabnych, Królowa

ныхъ платьевъ, и изъявила надежду, что ея соотечественницы чувствуя тоже состраданіе послѣдуютъ ея примѣру.

— Дублинскій *Freeman Journal* утверждаетъ, что оранжистское общество продолжается подъ названіемъ *Пурпурнаго ордена* и сообщаетъ пригласительный циркуляръ сего ордена, коимъ къ 22 ч. назначается капитуль.

— Графъ *Спансеръ* подарилъ для Королевскаго парка, 745 штукъ отборной дичины.

— Престарѣлый Русской Графъ *Румлицевъ* по истеченіи 50 лѣтъ опять посѣтилъ Лондонъ. Что онъ имѣетъ дипломатическое порученіе къ здѣшнему двору, какъ уведомили нѣкоторые журналы, по другимъ объявлено теперь вовсе невѣроятнымъ.

— Г. *Муррай* недавно въ чтеніи своемъ о химіи, доказалъ, что, если льняное масло находится въ соприкосновеніи съ хлопчатую бумагою, то произойдетъ пожаръ.

15-го Марта.

Саксонскій Посланникъ, Баронъ *Герсдорфъ* отправился отсюда въ Субботу въ Виндзоръ, и имѣлъ тамъ у Короля аудіенцію; онъ еще находится у Ихъ Величествъ.

— Герцогиня *Кентская* и многія другія придворныя дамы послѣдовали примѣру Королевы и равно сдѣлали заказы у Лондонскихъ шелковыхъ ткачей, чтобы доставить имъ пособіе.

— Князь и Княгиня *Полинъякъ* посѣтили въ Субботу Лорда и Леди *Голландъ*.

— Герцогъ *Палмелла* съ обоими своими сыновьями, теперь путешествуетъ по Англійскимъ мануфактурнымъ округамъ.

— Здѣсь во многихъ домахъ уничтожены уже печныя трубы, и полагаютъ, что это вездѣ будетъ сдѣлано, что, по причинѣ установленныхъ съ нихъ податей, причинитъ вредъ Государственнымъ доходамъ. Теперь пользуются изобрѣтеніемъ, посредствомъ гаса топить козеты и варить кушанье.

— На вчерашней биржѣ распространился здѣсь слухъ, что Правительство чрезвычайнымъ путемъ получило напослѣдокъ извѣстіе, что Карлисты близъ Ст. Себастьяна встрѣтили нападеніе Англо-Христианскаго войска подъ командою Генерала *Эванса*. Нельзя было найти, откуда произошелъ слухъ однако по сему Испанскія ассигнаціи нѣсколько возвысились. Кажется дѣйствительно получены письма Генерала *Эванса*, въ которыхъ онъ уведомляетъ, что тотчасъ начнетъ свои дѣйствія, какъ только состояніе земли дозволитъ дѣйствовать его артиллеріи. (Что сей слухъ былъ неоснователенъ, показывается изъ сообщеннаго вчера нами письма изъ Парижа отъ 12-го ч., по коему *Эвансъ* дѣйствительно 10-го ч. опять открылъ свои дѣйствія.) (A.P.S.Z.)

ИСПАНІЯ

Мадридъ, 25-го Февраля.

Проектъ закона касательно отмены въ коренномъ уложеніи, напечатанъ. Знатнѣйшія въ немъ постановленія слѣдующія: Ст. 13. Кортесы, состоятъ изъ двухъ законодательныхъ собраній равной власти, т. е. изъ Сената и конгресса депутатовъ. Ст. 15. Сенаторовъ назначаетъ Король изъ трехъ кандидатовъ назначенныхъ теми же избирателями, которые избираютъ депутатовъ къ Кортесамъ. Ст. 19. Сенаторское достоинство безвозмездно и пожизненно. Ст. 21. Каждая провинція избираетъ одного депутата, не менше какъ изъ 50,000 душъ.

— Въ последнемъ засѣданіи Кортесовъ такъ напали на *Мендизабала*, что онъ счелъ за нужное удалиться изъ залы. Когда выступилъ Г. *Калатрава*, вниманіе Кортесовъ обращено было на то, что Англія имѣетъ особенное довѣріе къ Г-ну *Мендизабалу* и считаетъ весьма важнымъ присутствіе его въ министерствѣ; Правительство почти ежедневно въ семь дѣлъ получаетъ несомнѣнныя доказательства со стороны Ст. Джейскаго Кабинета; потому онъ увѣренъ, что выступленіе Г-на *Мендизабала*, могло бы лишить Испанію помощи, какую нынѣ получаетъ она изъ Англіи. (G. C.)

28-го Февраля.

Теперь дѣлается очевиднымъ, что предъ сраженіемъ при Буноль весь баталіонъ *Цеуты* перешелъ къ Карлистамъ; такъ что *Форкадель* командовалъ семью баталіонами пѣхоты и четырьмя эскадронами конницы, отборнымъ войскомъ, которое шутя бросилось въ огонь. На этихъ дняхъ могли убѣдиться, что не одни неопытные Герилласы сражались за *Донъ-Карлоса*. — Когда пришло сюда извѣстіе, о несчастномъ сраженіи при Буноль, національная гвардія воспротивилась приказанію, образовать изъ нея наблюдательный корпусъ, въ некоторомъ разстояніи отъ столицы.

вѣге замовила дванадцать jedwabnych sukien dla siebie i oswiadczyła nadzieję, iż jej spółziomki, czując tąż litość, naśladować będą jej przykładu.

— Дублинскій *Freeman Journal* утверждаетъ, что оранжистовъ, trwa pod nazwaniem *Orderu Purpurowego*, i udziela zapraszająoy okolnik tego orderu, przez który naznaczona kapituła na dzień 22-ter. m.

— Hrabia *Spencer* darował do Królewskiego parku 745 sztuk najwyborniejszey zwierzyny.

— Szędziwy Hrabia Rossyyski *Rumiancow* po pięćdziesięciu latach znowu przybył odwiedzić Londyn. Żeby on miał dyplomatyczne zlecenie do tuteyszego dworu, jak niektóre tutejsze doniosły dzienniki, ogłaszają to inne dzienniki całkiem za bezzasadne.

— P. *Murray* w mianych niedawno prelekcjach o Chemii, dowiódł, że gdy olej lniany w zetknięciu jest z bawełną, powstaje pożar.

Dnia 15.

Posel Saski, Baron *Gersdorff*, udał się w sobotę ztąd do Windsor i miał posuchanie u Króla; znajduje się on jeszcze u Ich Kr. Mości.

— Xiężna *Kent* i wiele innych dam wyższych poszły za przykładem Królowey i również uczyniły zamówienia u Londyńskich tkaczy wyrobów jedwabnych, ażeby dopomódz im w niedostatku.

— Xiężę i Xiężna *Polignac* odwiedzili w sobotę Lorda i Lady *Holland*.

— Xiężę *Palmella* z obudwoma swemi synami, odbywa teraz podróż po angielskich rękodzielniczych okręgach.

— W wielu domach pokassowano już tu kominy, i rozumieją, iż to powszacznie uczynioném będzie, co, z przyczyny ustanowionego od nich podatku pociągnie wielki uszczerbek w dochodach kraju. Korzystają bowiem z wynalazku opalania mieszkań i gotowania pokarmow za pomocą gazu.

— Na wczorajszej giełdzie rozbiegła się tu pogłoska, że Rząd drogą nadzwyczajną otrzymał nakoniec wiadomość, iż Karolisci pod San Sebastian napadnieni zostali przez sily Anglo-Krystynistskie pod dowództwem Jenerala *Evans*. Niemożna było dóysć źródła tej pogłoski, jednak papiery Hiszpańskie skutkiem tego nieco się podniosły. Zdaje się pewném, iż otrzymano listy Jenerala *Evans*, w których u wiadomia, że natychmiast rozpocznie swoje działania, jak tylko stan ziemi, dozwoли działać jego artylleryi. (Że pogłoska ta była bezzasadną, pokazuje się z udzielonego wczora przez nas listu z Paryża pod d. 12, podług którego Jenerał *Evans* niechybnie d. 10 rozpoczął na nowo działania.) (A.P.S.Z.)

HISZPANIA.

Madryt, dnia 25-go Lutego.

Projekt do prawa względem zmiany w ustawie zasadniczey, został ogłoszony drukiem. Ważniejsze w nim postanowienia są następujące: Artykuł 13. Kortezy składają się z dwóch zgrupowań prawodawczych równey władzy, to jest: z Senatu i z Kongresu deputowanych. Art. 15. Senatorów mianuje Król z potrójney listy kandydatów, obranych przez tych samych wyborców, którzy obierają deputowanych do kortezów. Art. 19. Godność Senatora jest bezpłatną i dożywotnią. Art. 21. Każda prowincya obiera jednego deputowanego, najmniej z 50,000 dusz.

— Na ostatniém posiedzeniu Kortezów, powstawano przeciw P. *Mendizabal* z taką gwałtownością, że uznał rzeczą najstawniejszą oddalić się z sali. Gdy wyszedł, Pan *Calatrava* zwrócił uwagę Kortezów, że Anglia ma szczególniejsze zaufanie w Panu *Mendizabal* i na obecności jego w Ministerjum wielką ważność zakłada; Rząd odbiera w tej mierze niemal codziennie niewątpliwe dowody ze strony gabinetu St. James; jest preto przekonany, że usunięcie się P. *Mendizabal*, mogłoby pozbawić Hiszpanią pomocy, jaką dziś z Anglii otrzymuje. (G. C.)

Dnia 28-go Lutego.

Pokazuje się teraz, że przed bitwą pod Bunol, cały batalion *Centa*, przeszedł do Karolistów, tak że *Forcadell* dowodził siedmiu batalionami piechoty i czterema szwadronami jazdy, a w ogólności wyborowem wojskiem, które wesoło rzuciło się na ogień. W tym dniu można się było przeświadczyć, że to nie są niedoświadczeni geryllasowie walczący za *Don Carlosa*. — Gdy otrzymano tu wiadomość o nieszczęśliwym wypadku pod Bunol, wzbronila się gwardya narodowa, przyprowadzić do skutku wydany jej rozkaz, ażeby w niejakiey odległości od stolicy, tworzyła korpus obserwacyyny.

— Говорятъ, что войска Королевы опять потерпѣли пораженіе въ Каталоніи. Колонна изъ 900 чел. прикрывавшая транспортъ 18 Февраля при Ларидѣ, между Церверою и Паноделлою встрѣтила нападеніе Карлистовъ подъ предводительствомъ *Тристаны* и потеряла многихъ убитыми и ранеными. Это пораженіе приписываютъ измѣнѣ Полковника, командовавшаго войсками Королевы.

— Курьеръ изъ Валенціи сегодня не явился.

— По послѣднимъ извѣстіямъ изъ Санъ-Себастьяна помѣщеннымъ въ Англійскихъ газетахъ, силы подъ командою *Эванса* составляютъ почти 17,000 чел. и онъ можетъ сдать нападеніе съ 14,000 чел. и 20 орудіями. Солдаты легіона, за разстрѣліаніе плѣнныхъ своихъ товарищей такъ огорчены противъ Карлистовъ, что согласились не дѣлать никакой пощады. *Донъ Карлосъ* отдалъ приказъ, по которому жители взбунтованныхъ провинцій при приближеніи непріятеля должны оставить свои жилища. Кто не послушается, у того домъ будетъ сожженъ. (A.P.S.Z.)

Е Г И П Е Т Ъ.

Александрія, 29-го Января.

(Англійскій журналъ *Courrier*.) — Въ Июль прошлаго года, Паша улатилъ Портъ сумму 12 милліоновъ франковъ. Онъ теперь собирается отправить еще такую же сумму, чѣмъ онъ обнаруживаетъ привѣтливую готовность, и даже поспѣшность совершенно не согласныя съ непріязнью какая давно уже замѣтна была въ немъ противу Султана. Вся тайна подобнаго поступка, состоитъ въ томъ, что онъ напослѣдокъ, начинаетъ узнавать, что въ Египетъ не существовала бы долго система, принятая со времени окончанія Сирійской войны, и что для утвержденія его могущества необходимо, непременно прекратить во чтобы то ни стоило, недоразумѣнія существующія между нимъ и Портою. Многие съ извѣстнаго времени и въ Султанѣ замѣчаютъ готовность къ такому миру; при томъ полагаютъ, что съ этою цѣлю проживаетъ здѣсь *Беликдши-Эфендій*, и что наконецъ по этому же дѣлу прivedеть сюда *Ибрагимъ-Паша*, котораго египтяне ждутъ; но это только догадки, ибо на вѣрно ничего о томъ нельзя сказать. Чтобы Паша стремился къ безусловной независимости, о томъ никто не думалъ. До конца жизни спокойно владѣть тѣмъ, что уже имѣеть и потомъ доставить тѣ же выгоды своимъ потомкамъ по наследству съ условіемъ, что пока правильно будетъ уплачиваема подать, никто не будетъ мѣшаться во внутреннее управленіе; вотъ кажется все, чего онъ искренно желаетъ, и можетъ себя почитать счастливымъ, если онъ только пріобрѣтетъ это на такихъ условіяхъ. Если онъ воспользуется благополучнымъ успѣхомъ въ своихъ намѣреніяхъ, тогда онъ безъ сомнѣнія немедленно уменьшитъ свои морскія и сухопутныя силы, и предастся прежнимъ спокойнымъ занятіямъ, и это доставитъ ему возможность облегчить народъ отъ всѣхъ притѣсненій, которыми онъ теперь столько обремененъ. Подобный конецъ столь долговременной борьбы, кажется въ нынѣшнихъ обстоятельствахъ, будетъ самымъ лучшимъ дѣломъ, какое онъ можетъ исполнить, особенно когда Англія и Франція почитаютъ приличнымъ по своей политикѣ, поддерживать существованіе и могущество Турціи, хотя онъ ошибаются, полагая, что это Государство можетъ усилиться, и быть доведено до прочныхъ усовершенствованій, до тѣхъ поръ, пока народъ находится подъ властію Турецкихъ Намѣстниковъ и Турецкихъ законовъ. (G. C.)

СѢВЕРО-АМЕРИКАНСКІЕ СОЕДИНЕННЫЕ ШТАТЫ.

Нью-Йоркъ, 17-го Января.

Ричардъ Уайтзъ, обвиненный въ сожженіи зданія палаты финансовъ въ 1834 г., послѣ продолжительныхъ прѣвій присяжныхъ, признанъ виновнымъ, но поелику это дѣло въ другой уже разъ поступило на разсмотрѣніе, то на основаніи законныхъ причинъ предлагали, освободить его отъ наказанія. Судъ не принявъ въ уваженіе сихъ причинъ.

— Извѣстія изъ Тексаса, простирающіяся до 6-го Января, сообщаютъ о значительныхъ тамъ вооруженіяхъ. Хотя не сомнительно, что признаніе сего края, не наступитъ еще въ нынѣшнемъ засѣданіи конгресса; впрочемъ слышно, что допуская таковое признаніе со стороны Мексики, помѣстили въ бюджетъ въ числѣ дипломатическихъ издержекъ, также и некоторую сумму на содержаніе Посланника въ Тексасѣ.

— Четвертое число Марта, назначено для возведенія въ должность новаго Президента Г-на *ванъ Бурена*, по каковой причинѣ, всѣ знатнѣйшія особы, соберутся со всѣхъ сторонъ уни въ Вашингтонъ. Г.

— *Zaowni mówią* o porażce, którą miały ponieść wojska Królowey w Katalonii. Kolumna, złożona z 900 ludzi, która eskortowała transport, słysząc, że d. 18 pod Leridą, między Cervera i Penadella, nagle napadniętą została pod dowództwem *Tristany*, i straciła wiele ludzi w zabitych i wziętych w niewolę, przypisują tę porażkę zdradzie Półkownika, który dowodził wojskiem Królowey.

— Gонец z Walencyi dzisiaj nie przybył.

— Podług ostatnich wiadomości z St. Sebastian, pomieszczonej w dziennikach Angielskich, sity zostają pod dowództwem Jenerała *Evans* wynoszą prawie 17,000, i może on przystąpi do uderzenia ze 14,000 ludzi i 20 działami. Żołnierze legii, z przyczyny rozstrzelania uwięzionych ich towarzyszy, tak są rozjątrzeni przeciwko Karolistóm, iż zgodzili się zgoła niedawać pardonu. *Don Karlos* wydał rozkaz, podług którego wszyscy mieszkańcy prowincyi zbuntowanych, przy nadciągnięciu nieprzyjaciela, mają opuścić swe domy. Kto rozkazowi nie będzie posłusznym, tego mieszkanie ma być zniszczone ogniem. (A.P.S.Z.)

Е Г И П Т.

Alexandrya, 29 Stycznia.

Podług ang. dziennika *Courrier*. — W Czterwcu upłynionego roku, zapłacił Basza Porocie, sumę 12 mill. piastrow. Teraz gotuje się postać drugie tyle, w czem okazuje uprzejmą gotowość, a nawet pośpiech, dziwnie odbijające od nieprzyjacielskiej postawy, w jakiej go naprzeciw Sułtana już dawno widzimy. Cała tajemnica podobnego postąpienia, jest w tém, iż zaczyna poznawać nareszcie, że Egipt nie zniósłby dłużej systematu, przyjętego od czasu ukończenia wojny syryjskiej, i że jest rzeczą niezbędną dla utrzymania jego potęgi, załatwić koniecznie, choćby to niewiedzieć co kosztować miało, nieporozumienia, między nim a Portą zachodzące. Wiele osób widzi także od pewnego czasu i w Sułtanie skłonność do podobnego pojednania: sądzi oraz, że w tym, wie innym celu, bawi tu *Bejlikdzy-Effendy*, i że nareszcie ma z tém związek spodziewane co chwila przybycie *Ibrahima* Baszy; ale są to same wnioski, bo z pewnością nic o tém wszystkiemu powiedzieć nie można. Ażeby Basza zamierzał do bezwarunkowej samoistności, tego nikt nie przypuszcza. Spokojne posiadanie tego, co już ma, dla siebie za życi, a potem dla potomstwa swego w kolei następstwa, pod warunkiem, że dopóki będzie regularnie uiszczał haracz, nikt do wewnętrznego zarządu wtrącać się nie będzie, jestto podobno wszystko, do czego wdycha, a może się mieć za szczęśliwego, jeżeli tylko pod takimi zastrzeżeniami uzyska. Jeżeli tylko pomyslnym skutkiem w zamiarach swoich uwieńczony zostanie, można natenczas być pewnym, że bezzwłocznie zmniejszy swą potęgę lądową i morską, i зайmie się dawniejszymi spokojnymi zatrudnieniami, a to postawi go w możności ulżyć ludowi tych wszystkich ciężarów, którym dzisiaj jest tak mocno naciśniony. Podobne zakończenie tak długo prowadzonej walki, będzie, ile się zdaje, śród teraźniejszych okoliczności, rzeczą najlepszą, na jaką zdobyć się może, zwłaszcza, dopóki Anglia i Francya uważają za rzecz odpowiedną polityce swojej, byt i potęgę Turcyi utrzymywać, chociaż jestto istnem zaślepieniem mniemać, że Państwo to może się podnieść i być doprowadzone do trwałych ulepszeń, tak długo, dopóki lud podległy jest tureckim wielkorządcom i instytucjom tureckim. (G. C.)

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI PÓŁNOCNEJ.

Nowy-York, 17 Stycznia.

Richard White, obwiniony o podpalenie gmachu Izby Skarbowey w r. 1834, został po długiej naradzie przysięgłych za winnego uznany, jednakże, z przyczyny, że ta sprawa drugi raz pod rozpoznanie przychodzi, wniesiono na zasadzie powodów prawnych, aby był wolny od kary. Sąd nie uznał ważności tych powodów.

— Doniesienia z Texas, dochodzące do d. 6 Stycznia, mówią o znacznych tamże uzbrajaniach. Lubo nie masz wątpliwości, że uznanie tego kraju nie nastąpi jeszcze na teraźniejszym posiedzeniu kongresu, słysząc jednak, że, przypuszczając takowe uznanie ze strony Mexyku, położono w budżecie pod rubryką kosztów dyplomatycznych, także pewną sumę na utrzymanie Posła w Texas.

— Dzień czwartego Marca przeznaczony jest do inauguracyi nowego Prezydenta, Pana *van Buren*, z którego powodu cały świat znakomitszy, zjedzie się ze wszystkich stron Unii, do Washingtonu. Pan *Van Bu-*

фанъ Буренъ есть первый Президентъ, родомъ изъ Нью-Йоркскаго края. (G. C.)

А л ж и р ь.

(Изъ записокъ Нѣмецкаго путешественника.)

(Продолженіе, Смолр. Лит. Вѣст. N. 21.)

Случай, или лучше сказать жестокой ураганъ, доставилъ мнѣ возможность посвятить во время этого перевоза, третій изъ Балеарскихъ острововъ, куда путешественникамъ очень рѣдко случается приставать. Этотъ скалистый островъ, известный подъ именемъ Кабреры, лежитъ въ трехъ миляхъ къ югу отъ Маіорки. Страданія Французскихъ пльнниковъ, томившихся тамъ во время Испанской войны, доставили ему печальную известность. Кабрера была темницею и вмѣстѣ гробомъ этихъ несчастныхъ узниковъ. Островъ имѣетъ превосходную гавань, при входѣ которой устроено небольшое укрѣпленіе съ гарнизономъ изъ двѣнадцати человекъ. Народонаселеніе острова состоитъ по большей части изъ семействъ бѣдныхъ рыболововъ. По причинѣ каменистой почвы жители вовсе не занимаются земледѣліемъ и терпятъ большой недостатокъ въ лѣсѣ и въ другихъ произрастеніяхъ.

Когда небо прояснилось и вѣтеръ сдѣлался попутный, пароходъ нашъ отправился далѣе. Островъ Кабрера отстоитъ отъ Алжира на 48 часовъ; намъ удалось пройти это разстояніе не болѣе какъ въ 17 часовъ. — Мы достигли Алжирской бухты въ прекрасную лунную ночь. Чтобы понять высокую красоту чуднаго зрѣлища, которымъ мы тогда наслаждались, надобно видѣть собственными глазами безпредѣльное море, когда таинственное свѣтло бросаетъ серебристыя свои лучи на дѣвствующія его волны. Даже солдаты, находившіеся на пароходѣ и сильно страдавшіе морскою болѣзнію, пришли въ какой-то поэтической восторгъ отъ этого зрѣлища; они начали пѣть веселыя пѣсни и наполняли воздухъ радостными восклицаніями; мысль, что они наконецъ достигли цѣли своего путешествія и скоро вступятъ на Африканскій берегъ, казалось, чрезвычайно ихъ оживила. Лица этихъ людей, загорѣвшія отъ зноя и дыма, ихъ беспорядочная одежда, высокой ростъ и быстрая гѣлодвиженія напоминали грозную толпу корсаровъ. Чтобы дополнить эту картину, надобно представить себѣ Африканскій берегъ, все болѣе и болѣе обозначавшійся на горизонтѣ: съ южной стороны видѣлись малый Атласъ и Юрюра, бѣлыя вершины которыхъ гордо возвышались надъ всею цѣпью Африканскихъ горъ; на западѣ мелькала колоссальная башня съ блестящимъ своимъ маякомъ, а въ серединѣ представляли городъ Алжиръ, расположенный въ видѣ огромнѣйшаго амфитеатра.

Я говорилъ съ некоторыми путешественниками, имѣвшими случай видѣть почти всѣ примѣчательныя города Запада и Востока. Они утверждаютъ, что многіе изъ этихъ городовъ имѣютъ мѣстоположеніе болѣе живописное и окружены прелестнѣйшими видами, нежели Алжиръ; но вмѣстѣ съ тѣмъ единогласно сознаютъ, что ни одно мѣсто въ мірѣ не представляетъ столько особенностей, столько удивительныхъ противоположностей и оригинальностей, какъ этотъ единственный въ своемъ родѣ городъ, съ его пестрыми зданіями, безконечными террасами и дикими окрестностями. — Съ товарищами моими, никогда не видавшими Алжира, случилось тоже, что и со мною во время перваго моего путешествія. Пока угасающій свѣтъ луны не позволялъ ясно различать предметовъ, я былъ никакъ не хотѣлъ вѣрить, что бѣлая гора, возвышавшаяся надъ поверхностію моря, была не что иное какъ городъ. Они принимали ее за огромную каменоломню или мѣловую гору, а фонари, мерцавшіе въ улицахъ, почитали огнями, разставленными въ пещерахъ горными работниками. Но когда взошло солнце и освѣтило море и берега, они наконецъ убѣдились, что дѣйствительно видятъ передъ собою Алжиръ, этотъ древній и грозный вертецъ морскихъ разбойниковъ.

Мы бросили якорь на рейдѣ между двумя военными судами. Гавань не очень пространна, мелка и къ сѣверо-западу совершенно открыта, отъ чего съ этой стороны бываетъ подвержена сильнымъ порывамъ вѣтровъ. Такое невыгодное положеніе гавани, перемѣщеніе которой стоило бы величайшихъ издержекъ, заставляетъ думать, что Алжиръ никогда не будетъ выгоднымъ портомъ для торговли. Не смотря однакожъ на это обстоятельство, въ гавани находилось множество купеческихъ кораблей, а набережныя были завалены цѣлыми горами иностранныхъ товаровъ; тамъ были суда почти всѣхъ приморскихъ Европейскихъ городовъ, Датскія, Греческія, Германскія, но преимущественно Французскія.

Съ наступленіемъ утра пароходъ нашъ былъ,

ren, jest pierwszym Prezydentem, rodem z kraju New-York. (G. C.)

А л ж и р ь.

(Z pamiętników Niemieckiego podróżującego.)

(Ciąg dalszy, patrz Kur. Lit. N-er 21.)

Zdarzenie, albo raczej gwałtowny wichur podał mi sposobność odwiedzenia podczas tego przejazdu trzeciej z wysp Balaarskich, dokąd żeglarzom nader rzadko zdarza się zawijać. Skalista ta wyspa, znajoma pod nazwaniem *Cabrera*, leży o trzy mile na południe od *Majorki*. Cierpienia francuzkich jeńców, jakich tam w czasie wojny Hiszpańskiej doznawali, zostawiły po sobie smutnejey wspomnienia. *Cabrera* była więzieniem i razem grobem tych nieszczęśliwych jeńców. Wyspa ta ma dobrą przystań, przy wejściu do której urządzona jest mała twierdza z załogą dwanaście ludzi wynoszącą. Ludność wyspy składa się po większej części z rodziny ubogich rybaków. Mieszkańcy z przychynu kamienistego gruntu nie zajmują się zgoła rolnictwem, a przytém cierpią wielki niedostatek drzewa i innych roślin.

Gdy niebo wypogodziło się i zaczął wiatr pomyslny, parochod nasz puścił się w dalszą drogę. Wyspa *Cabrera* odległa jest od *Algieru* na 48 godzin; udało się nam przebydź tę przestrzeń w przeciągu 17 godzin. — Wpłynęliśmy na *Algierską* zatokę śród pięknej i miesięczney nocy. Ażeby pojąć wysoką piękność cudnego widowiska, jakiego na ówczas używaliśmy, trzeba własnymi spoglądać oczyma na nieograniczone morze, w tym czasie, kiedy tajemne światło rzuca srebrzyste swe promienie na pieniające się jego bałwany. Nawet żołnierze na parochodzie naszym znajdujący się i naorską chorobę mocno cierpiący, skutkiem tego widowiska, zostawali w niejakiémś poetycznym zachwyceniu; zaczęli oni nucić wesołe śpiewy, a radośne ich okrzyki napełniały bez przerwy powietrze; myśl, że już nakoniec osiągnęli cel swojej podróży i wkrótce wysiądą na brzeg *Afrykański*, nader ich ożywiła. Twarze tych ludzi, które znój i dym opalił, nieporządnym i olbrzymia uroda i szybki ruch ciała, przypominały groźną kupę korsarzy. Dla uzupełnienia tego obrazu, trzeba sobie wystawić brzeg *Afrykański*, coraz dobitniej dający się widzieć na horyzoncie: ze strony południowej okazywał się mały *Atlas* i *Jurjur*, których białe wierzchołki dumnie się wznosiły ponad łańcuchem gór *Afrykańskich*; w stronie zachodniej migotała kolosalna wieża ze świecącą swą latarnią, pośrodku zaś przedstawiał się *Algier*, rozłożony w kształcie ogromnego amfiteatru.

Rozmawiałem z niektórymi podróżującymi, którzy mieli zrzeczność widzenia wszystkich prawie znaczniejszych miast Zachodu i Wschodu. Ci zapewniają, że wcale z tych miast mają swe położenie malownicysze i są otoczone piękniejszymi widokami niżeli *Algier*; lecz przytém zgodnie przyznają, iż żadne miejsce nie ma tyle osobliwości, tyle zadziwiających sprzeczności i oryginalności, jak to jedyne w swoim rodzaju miasto, ze swemi pstrymi budowami, nieskończonemi tarassami i dzikiemi okolicami. — Z moimi towarzyszami, niewidzącami nigdy *Algieru*, zdarzyło się toż samo, co i ze mną, w czasie pierwszej mojej podróży. Dopóki mocne światło księżyca nie dozwalało wyraźnie rozróżniać przedmiotów, w żaden sposób niechcieli mi wierzyć, że biała góra, wznosząca się nad powierzchnią morza, nie była niczym innem, jak miastem; mieli ją za ogromną górę kamieniołomną albo kredzianą, a latarnie, po ulicach migające, brali za ogni rozniecone w pieczarach przez robotników górniczych. Lecz kiedy słońce weszło i oświeciło morze i brzegi, przekonali się nakoniec, że rzeczywiście widzą przed sobą *Algier*, tę starożytną i groźną jaskinię morskich zbójców.

Zarzuciliśmy kotwicę w przystani między dwoma okrętami wojennymi. Przystań nie zbyt jest obszerną, przytém niegłęboka i ku północo-zachodowi zupełnie otwarta, przez co z tej strony bywa wystawiona na mocne porowy wiatru. Tak niewygodne położenie przystani, której przeniesienie potrzebowałoby wielkich kosztów, każe wnosić, że *Algier* nie będzie nigdy wygodnym portem dla handlu. Pomimo jednak tej okoliczności, znajdowało się w tej przystani wiele kupieckich okrętów, a wybrzeża były zawałone ładunkami towarów zagranicznych; były tam okręty wszystkich prawie nadmorskich miast europejskich: *Duńskie*, *Greckie*, *Niemieckie*, ale najwięcej *Francuzkich*.

Za nadejściem poranku parochod nasz podług zwy-

по обыкновенію, окруженъ лодками Бискарровъ, прѣхавшихъ для перевоза пассажировъ и ихъ пожитковъ. Эти Бискарры или поденщики, составляютъ здѣсь совершенно особый классъ людей. Французы, мало заботясь о происхожденіи покоренныхъ ими племенъ и Мавровъ, Кабилонъ и Арабовъ. Изданное недавно въ Парижѣ сочиненіе, подъ заглавіемъ: *Guide du voyageur et du colon en Algérie, par Armand Pignel*, можетъ дать въ некоторомъ понятіи до какой степени бывають иногда поверхностны и неосновательны сужденія Французскихъ писателей. Авторъ этого сочиненія говоритъ, между прочимъ, что слово *Biskari* значитъ на Мавританскомъ языкѣ комиссіонеръ или повѣренный. Ему пришла эта мысль, вѣроятно потому, что Бискарры исполняютъ за деньги всѣ возможные порученія. Неоднократно производилъ розысканія о происхожденіи разныхъ народовъ, населяющихъ Варварійскія владѣнія и собразивъ все слышанное мною объ этомъ предметѣ отъ Мавровъ и самихъ Бискарровъ, я наконецъ удостоверился, что послѣдніе суть выходцы изъ земли Цабъ, лежащей между Атласомъ и Сагарою. Имя свое заимствовали они отъ Бискарры, главнаго города этой земли. Я крайне удивляюсь, что даже известный нащъ ученый Вильгельмъ Шимперъ, сообщившій такъ много любопытныхъ подробностей объ Алжирѣ и его обитателяхъ, не успѣлъ разрѣшить вопроса касательно имени, происхожденія и отечества Бискарровъ. Нельзя сомнѣваться, что они одинаковаго происхожденія съ Маврами, но едва ли можно ихъ считать потомками тѣхъ самыхъ Мавровъ, которые обитали некогда въ Испаніи; послѣдніе гораздо образованнѣе, красивѣе по наружности и сохранили въ языкѣ своемъ множество Испанскихъ словъ, вовсе неизвѣстныхъ Бискаррамъ.

Эти Бискарры составляютъ здѣсь народъ самый несчастный; не находя средствъ къ пропитанію въ бѣдномъ своемъ отечествѣ, они принуждены бывають переселяться въ плодороднѣйшія страны, гдѣ добровольно подвергають себя тяжкимъ трудамъ и всевозможнымъ лишеніямъ. Чтобы накопить поденною работою небольшую сумму, они должны неутомимо трудиться по крайней мѣрѣ въ продолженіи пятнадцати лѣтъ, и все это время довольствоваться самою скудною пищею и спать подъ открытымъ небомъ, что въ холодную и ненастную погоду дѣлаетъ положеніе ихъ чрезвычайно бѣдственнымъ. Прибытіе парохода составляетъ для Бискарровъ важное событіе. Кому изъ нихъ посчастливится перенести пожитки путешественника, тотъ легко пріобрѣтаетъ кусокъ хлеба на цѣлую недѣлю. По этой причинѣ когда лодка съ пассажирами пристаеетъ къ берегу, между ними всегда происходятъ ссоры и драки. Завидувъ съ берега судно, многіе изъ нихъ бросаются въ воду и наперерывъ предлагаютъ иностранцамъ свои услуги. Они бывають въ подобныхъ случаяхъ такъ дерзки и наивчивы, что при всемъ состраданіи къ жалкой ихъ участи, невозможно иногда обойтись безъ палочныхъ ударовъ: это одно средство содержать ихъ въ некоторомъ отдаленіи. — Бискарры превосходные носильщики тяжестей; они чрезвычайно проворны и сильны. Очень забавно смотрѣть на этихъ смуглыхъ людей, когда они, неся на плечахъ длинную палку, къ концамъ которой привязаны тяжести, бѣгутъ по улицамъ, и на каждомъ шагу толкая и опрокидывая проходящихъ, безпрестанно кричатъ: *welak! welak!* (т. е. посторонитесь, посторонитесь). Грудь, ноги и руки у нихъ всегда обнажены. Одежда ихъ восточнаго покроя и слѣдовательно очень спокойна; но она обыкновенно такъ изношена и запачкана, что никакъ невозможно узнать первоначальнаго цвѣта ткани, изъ которой она сшита. Голова у носильщиковъ гладко обстрижена, и на макушкѣ носятъ они красную шапочку, покрывающую длинный пучекъ волосъ. Лица этихъ людей выражаютъ какую-то дикую суровость и чрезмѣрную наглость. По этой причинѣ первое знакомство съ Африканцами производитъ на путешественника весьма непріятное впечатлѣніе. Но выходя изъ гавани, гдѣ обыкновенно собирается только самый низкій классъ жителей, ожидающій случая заработать дневное пропитаніе, — и приближаясь къ верхней части города, иностранецъ невольно забываетъ непріятныхъ Бискарровъ и неспосуну ихъ докучливости. Здѣсь представляется ему совсѣмъ противоположное зрѣлище: красивая и величественная наружность природныхъ жителей Алжира, богатство и разнообразіе ихъ одеждъ, правильность и чистота улицъ, огромность и чудная архитектура зданій, многочисленныя признаки успѣховъ Европейской промышленности — все это привлекаетъ его вниманіе и поражаетъ взоры самымъ пріятнымъ образомъ.

(Окончаніе впереди.)

счаю, оточенъ былъ лодками Бискарровъ, которые прѣхали для перевозки пассажировъ и ихъ пожитковъ. Эти Бискарровы czyli podziennicy, stanowią tu zupełnie osobną klasę ludzi. Francuzi, mało troszcząc się o pochodzenie podbitych przez się plemion, nazywają ich prosto Beduinami, zupełnie tak jak Maurów, Kabylów i Arabów. Wydane niedawno w Paryżu dzieło, pod tytułem: *Przewodnik dla podróżnych i osadników ziem Algierskiej przez Armand Pignel*, może dać niejaki wyobrażenie, do jakiego stopnia bywają niekiedy powierzchowne i bezasadne zdania Francuzkich pisarzy. Autor tego dzieła między innymi mówi, że wyraz *Biskari* oznacza w języku Maurytańskim Kommissanta lub Plenipotenta. Z tej zapewne okoliczności przyszła mu ta myśl do głowy, że Biskarowie spełniają za pieniądze wszelkie zlecenia. Często badając o pochodzeniu rozmaitych narodów, Barbarzyńskie posiadłości zaludniających i roztrząsnąwszy wszystko, sam słyszał w tym przedmiocie od Maurów i samych Biskarów, przekonałem się nakoniec, że ci ostatni są wychodźcami z kraju Zeb, leżącego między Atlasem a Saharą. Nazwanie swe wzięli od Biskary, głównego miasta tego kraju. Mocno się dziwię, że nawet sławny nasz uczony *Wilhelm Schimper*, który tak wiele udzielił ciekawych szczegółów o Algierze i jego mieszkańcach, nie mógł rozstrząsnąć pytania względem nazwania, pochodzenia i oyczyny Biskarów. Nie można wątpić, że oni są tegoż pochodzenia, co i Maurowie, ale zaledwo można ich uważać za potomków tych samych Maurów, którzy mieszkali niegdys w Hiszpanii; ci ostatni daleko są cywilizowani, piękniejszey powierzchowności i zachowali w swym dyalekcie wiele hiszpańskich wyrazów, zgoła Biskarom nieznanych.

Biskarowie składają tu ludzi najniebezpieczliwszych: nieznaledując środków do przeżywienia się w ubogiej swej oyczyźnie, zmuszeni bywają przenosić się do krajów żyłniejszych, gdzie dobrowolnie poddają się ciężkiej pracy i wielkiemu niedostatkowi. Dla uzbierania przez dzienną pracę małej sumki, zmuszeni są najmułiey przez lat piętnaście ciężko i pilnie pracować, i przez cały ten czas obchodzić się najubodniejszym pokarmem i spać pod gołym niebem, co w czasie zimnym i dżdżystym czyni ich stan nader nędznym. Przybycie parochodu jest dla Biskarów ważnym wypadkiem. Komu z nich uda się przenieść ruchomości podróżującego, ten łatwo zarobi kawał chleba na cały tydzień. Dla tego też, kiedy łódź z podróżującymi przybija do brzegu, zawsze między nimi panują kłótnie i bitwy. Uyrzawszy z brzegu okręt, wielu z nich rzuca się do wody, i na wyścigi ofiarują cudzoziemcom swe usługi; w takich zdarzeniach bywają tak zuchwali i natrętni, iż obok politowania nad nieszczęśliwym ich losem, nie można niekiedy obejść się bez uderzenia kijem: jest to jedyny sposób utrzymania ich w pewnym oddaleniu. — Biskarowie wyborni są tragarze; nadzwyczaj są zgręczeni i silni. Zabawnie jest patrzeć na tych wyomukłych ludzi, kiedy niosąc na ramionach kiy długi, na którego końcach przywiązane są ciężary, biegają przez ulicę, i za każdym krokiem trącąc i wywracając przechodzących, bezustannie krzyczą: *welak! welak!* (to jest: na stronę, na stronę). Pierś, nogi i ręce zawsze mają nagie. Ubiór ich wschodniego jest kroju, przeto bardzo wygodny; ale zazwyczaj tak bywa wynoszony i zapeckany, iż przez żaden sposób nie można rozoznać koloru tkaniny, z której jest uszyty. Głowa u tragarzy nisko jest ostrzyżona, a na samym wierzchu głowy noszą czerwoną czapkę, zakrywającą długi pęczek włosów. Twarze tych ludzi wyrażają jakąś dziwą surowość i nadzwyczajną zuchwałość. Z tej przyczyny, pierwsze poznanie Afrykanów czyni na podróżnym bardzo nieprzyjemne wrażenie. Ale wychodząc z przystani, gdzie zazwyczaj zgromadza się sama tylko niższa klasa mieszkańców, oczekujących zdarzenia, zarobku na dzienne przeżywanie, i zbliżając się do wyższej części miasta, cudzoziemiec mimowolnie zapomina nieochędnym Biskarów i uprzykrzoną ich natrętność. Tu stawi się mu zupełnie przeciwne widowisko: piękna i okazała powierzchowność rodowitych mieszkańców Algieru, bogactwo i różnaitość ich odzienia, regularność i czystość ulic, wielkość i zadziwiająca architektura gmachów, liczne dowody postępow Europejskiego przemysłu — wszystko to zajmuje jego uwagę i najprzyjemniej oko poręwa. (Dokończenie nastąpi.)